

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lex Talionis XII. Tabvlarvm Cardinali Baronio Ab Isaaco Casavbono Dicta

Rosweyde, Heribert

Antverpiae, 1614

Tabvla XII. Insigne Casauboni flagitium, vitiosas vel mendaces membranas citantis, ad perfidiam inurendam Personio. Eadgari Anglorum Regis in populum amor, in Clerum pietas. Eiusdem poenitentia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10692

rè velit Gentilibus Christi notitiam proditam, cum ipse asserat, Sibyllam Erythræam quædam de Christo *manifesta* conscripsisse; cum Iobum appellet *eximium Prophetarum*; cum Patres Iobum asserant *evidenter, manifestè, apertè* prophetasse: vt tutius posthac Ethnicis scriptoribus, quàm sanctis Patribus glossas sis adscripturus.

TABVLA XII.

Insigne Casauboni flagitium, vitiosas vel mendaces membranas citantis, ad perfidiam inurendam Personio. Eadgari Anglorum Regis in populum amor, in Clerum pietas. Eiusdem pœnitentia illustris, & in Episcopum observantia. Item alterius Comititis. Non conuocatum in Angliâ Concilium sine Pontificis & Episcopi auctoritate.

CASAVBONVS. Adgarum Regem, qui Epist. De dic. ad Regem. circa annum Christi CMLIX. habenas regni suscepit, celebrant historiæ Anglicanæ, non solum vt Principem pium, sed etiam de conseruandâ pietate sollicitum. Is Rex, in oratione quadam ad Ecclesiarum & monasteriorum Patres, hæc verba inter cetera habuit: *Sed & mea sollicitudinis est, Ecclesiarum*

N rum

rum ministris, gregibus Monachorum, choris Virginum, & necessaria procurare, & paci eorum & quieti consulere, de quorum omnium moribus spectat ad nos examen. vt referunt Albertus Rievvalensis, in epistolâ ad illustrem Normannorum Ducem, postmodò Regem; & Gulielmus Rishanger in Chronico: nam Personius Iesuita, cum (da veniam obiter hoc notanti) *nos* mutavit in *vos*, magna ea perfidia fuit, & cõscelerati in suos Principes odij certum argumentum: *nos* enim habent omnes antiquæ membranæ, quas probitate & doctrinâ vir insignis Robertus Cotton mihi nuper ostendit.

ROSVVEYDVS. Vt & hîc par pari Personius referat, quia importunus calumniator Regiam Maiestatem tuam interpellat, non refugiet Personius Regiæ tuæ Maiestatis iudicium, ex æquo, ex iure, ipso præeunte Eadgaro Rege, ad cuius exemplum Casaubonus Regiam tuam Maiestatem inuitat. Et sanè, si Regnum nunc Eadgaros, si Cantuaria Dunstanos dederit, non erit vt Anglia fidem à Gebennâ, non vt à Casaubono subsidium petat. Romam, Romam ibit quisquis de fide dubitat, à Pontifice flagitabit auxilium, à Pontifice Ecclesiasticis innodatus censuris solui, ab eodem Ecclesiæ priuilegia firmari petet. Non ibo nunc ad Lucium, qui
vel

vel primam vel præcipuam Angliæ lucem intulit, Romano prælucente Pontifice Eleutherio : non Eadgaro maiorem , non eo posteriorem ætatem percensebo: in vno manebo Eadgaro , quoniam eius exemplum ab aduersario proponitur.

Exstat eius oratio in cœtu Cleri habita apud Ealredum seu Alredum Rhieuallen-
sem, Cisterciensium Monachorum in Rhieu-
ualle Eboracensis diœcesis Abbatem ; qui
genere, doctrinâ, & inculpata vitæ moribus
præclarus, Principum sedandis motibus in-
dustrius , omniq̃ue scribendi genere D. Ber-
nardo simillimus fuit. Scripsit Alredus li-
brum de Regibus Angliæ, quem nondum
vidi luci datum. Eum ms. habuit Robertus
noster Personius , & ex eo partem huius
Orationis contra Edvvardum Coquum,
Regium aduocatum, deprompsit. Tota ex-
stat apud Matthæum Parkerum de Origine
Britannicæ Ecclesiæ. Qui quidem peruersæ
mentis hæreticus, etsi eam deprauare stu-
derit, non obtinuit tamen, quin posteriora
suo candore lucentia prioribus ab eo obnu-
bilatis lucem inferant. Accedit Anglicana
historia Ioannis Stovv Anglicè scripta, &
cum priuilegio Regiæ Maiestatis Londi-
ni edita, anno MDCI. apud Radulphum
Nevvbery, qui sincerum Alredi ms. exem-

De eo Bal.
cent. 2.

Script.
Brit.

Matth.
Parker. de
orig. Brit.
Eccl.

Histor.
Angl. Ioã.
Stovv.

Hist. Angl.
Andr. du
Chesne.

plar nactus & secutus, sinceram quoque Anglis eam orationem dedit. Nupero Franco Andreæ du Chesne in Gallicâ suâ Angliæ historiâ hoc anno M. DC. XIV. editâ, corruptum Parkeri exemplar imposuit.

Quid igitur ille magnificus, ille pacificus Rex Eadgarus de iure Regni, de iure Ecclesiæ? eum in Episcoporum Clerique conuentu perorantem audiamus:

Oratio
Eadgari
Regis apud
Alredum
Rhieuall.
de Regibus
Angliæ.
obit an-
no 1166.
Psal. 45.

Quoniam magnificauit misericordiam suam Dominus facere nobiscum, dignum est, ô Patres Reuerendiss. ut innumeris illius beneficiis, dignis respondeamus operibus. Neque enim in gladio nostro possidemus terram, & brachium nostrum non seruauit nos; sed dextera eius, & brachium sanctum eius, quoniam complacuit illi in nobis. Iustum proinde est, ut qui omnia subiecit sub pedibus nostris, subiiciamus illi & nos & animas nostras: & ut hi quos nobis subdidit, eius subdantur legibus, non segniter elaboremus.

Psal 34.

Et MEA quidem interest, laicos cum equitatis iure tractare, inter virum & proximum suum iustum iudicium facere, punire sacrilegos, rebelles comprimere, eripere inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem à diripientibus eum.

Sed & MEÆ sollicitudinis est, Ecclesiarum ministris, gregibus Monachorum, choris Virginum

num

num & necessaria eorum procurare, & salutem
& quieti, vel paci consulere.

De quorum omnium moribus ad vos spe-
ctat examen: si vixerint continenter, si hone-
ste se habeant ad eos qui foris sunt; si diuinis
officiis solliciti, si ad docendum populum assi-
dui, si victu sobrii, si habitu moderati, si in iu-
diciis sint discreti. Pace vestram loquor, Rene-
rendi Patres, si ista solerti scrutinio CVRAS-
SETIS, non tam horrenda & abominanda ad
aures nostras de Clericis peruenissent. Taceo,
quod non est illis corona patens, nec tonsura
conueniens: at in veste lasciuia, insolentia in
gestu, in verbis turpitudine, interioris hominis
produnt insaniam. Præterea in diuinis officiis
quanta sit negligentia, cum sacris vigiliis vix
interesse dignentur; cum ad sacra Missarum so-
lemnia, ad ludendum, subridendum, magis
quàm ad psallendum, congregari videantur.

Dicam, quod boni lugent, mali rident: di-
cam dolens (si tamen dici potest) quomodo dif-
fluant in comessationibus, in ebrietatibus, in
cubilibus & impudicitis: ut iam domus Cleri-
corum putentur prostibula meretricum, conci-
biabulum histrionum. Ibi alea, ibi saltus &
cantus, ibi vsque ad medium noctis spatium
protracta in clamore & horrore vigilia. Sic
patrimonia Regum, eleemosynæ pauperum, imò
(quod magis est) illius pretiosi sanguinis pre-

Malè nos
apud Par-
ker.
1. Theff. 4.

tium profligatur. Ad hoc ergo exhausserunt patres nostri thesauros suos? ad hoc fiscus Regius, detractis redditibus multis, elargitus est? ad hoc Ecclesis Christi agros & possessiones Regalis munificentia contulit, ut delicias Clericorum meretrices ornentur, luxuriosa conuiuia praeparentur, canes ac aues, & talia ludicra comparentur? Hoc milites clamant, plebs submurmurat, mimi cantant & saltant; & vos negligitis, vos parcitis, vos dissimulatis?

- Gen. 34. Vbi gladius Leui, & zelus Simeonis, qui ut scorto abutentes filiâ Iacob, Sichimitas (eorum habentes figuram, qui Christi Ecclesiam pollutis actibus scedant) etiam circumcisos succiderunt? Vbi spiritus Moysi, qui caput vituli adorantibus etiam domesticis sui sanguinis non pepercit? Vbi pugio Phineës sacerdotis, qui fornicantem cum Madiabitâ confodiens, sanctâ hac emulatione Deum placauit iratum? Vbi spiritus Petri, cuius virtute perimitur auaritia, hæresis Simoniaca condemnatur?

- Act. 5. Aemulamini, ô Sacerdotes, emulamini vias Domini & iustitias Dei nostri. Tempus insurgendi contra eos, qui dissiparunt legem Dei. EGO Constantini, VOS Petri gladium habetis in manibus. Iungamus dextras, gladium gladio copulemus, ut eijciantur extra castra leprosi, ut purgetur sanctuarium Domini, & ministrent in tēplo filij Leui, qui dixit patri & matri,

eri, Nescio vos, & fratribus suis, Ignoro vos. Deut. 32.

Agite quæso sollicitè, ne pœniteat nos fecisse quod fecimus, dedisse, quod dedimus; si viderimus illud non in Dei obsequium, sed in pessimorum luxuriam impunitâ libertate consumi.

Moueant vos Sanctorum reliquie, in quibus insultant: veneranda altaria, ante quæ insanunt. Moueat vos antecessorum nostrorum mira deuotio, quorum eleëmofynis vesania Clericalis abutitur.

Proauus meus Ethelwulphus (vt scitis) omnem terram suam Ecclesiis & Monasteriis demauit. Sanctæ memoriæ atauus meus Alfredus vt Ecclesiam ditaret, non thesauris suis, non patrimonio, non sumptibus, non redditibus parcendum putauit. Auus meus senior Edwardus quanta contulerit Ecclesiis, Paternitatem vestram non latet. Pater meus & frater, quibus donariis Christi altaria cumulauerint, meminisse vos decet.

malè Edwardus apud Parker.

O Pater Patrum Dunstane, contemplare quæso patris mei oculos, ab illâ lucidâ celi plagâ in te radiantes. Audi querulas eius voces cum quadam pietate in tuis auribus resonâtes.

» Tu mihi Pater Dunstane, tu mihi de construendis Monasteriis, de Ecclesiis edificandis consilium salubre dedisti. Tu mihi adiutor in omnibus & cooperador extitisti. Te quasi Patrem, Patrem & Episcopum animæ meæ, mo-

Apostrophe per Protoprociâ Edmundi Regis, patris Eadgari, ad Dunstanum,

rumq; meorum custodem elegi. Quando tibi ce
 non parui? Quos umquam thesauros tuis con- ce
 silis praeuli? Quas possessiones te precipiente ce
 non spreui? Si quid pauperibus erogandum exi- ce
 stimabas, praesto fui. Si quid conferendum Ec- ce
 clesis iudicabas, non distuli. Si quid Monachis ce
 Clericisve deesse querebaris, suppleui. Aeter- ce
 nam dicebas eleemosynam esse, nec aliam fru- ce
 ctuosiore, quam quod Monasteriis Ecclesiis- ce
 ve conferitur, quo Dei serui sustententur, & ce
 quod superest, pauperibus erogetur.

O pretiosam eleemosynam, & dignum ani- ce
 ma pretium! O peccatis nostris salubre reme- ce
 dium! quod à sinu * Sibyllae in peregrini muris ce
 pelliculâ fœtet, quod eius auriculas ornat, quod ce
 componit digitulos, quod corpus delicatum in ce
 bysso stringit & purpurâ. Ecce, Pater, eleemosy- ce
 narum fructus mearum, & tuae permissionis ce
 effectus.

Quid huic querimoniae respondebis? Scio, ce
 scio, cum videbas furem, non currebas cum eo, ce
 nec cum adulteris portionem tuam ponebas.

Arguisti, obsecrasti, atque increpasti. Contem- ce
 pta verba sunt, veniendum est ad verbera, & ce
 non deerit tibi potestas Regia. Habes hîc tecum ce
 Venerabilem Patrem Ethelwaldum VVinto- ce
 niensem Episcopum: habes Reuerendum Prae- ce
 sulem VVigornensem Oswaldum. Vobis istud ce
 committo negotium, ut ex Episcopali censurâ

*id est, pel-
 licis clerico-
 rum

Psal. 49.

2. Tim. 4.

¶

& Regiâ auctoritate turpiter viuentes de Ecclesijs eijciantur, & ordinatè viuentes introducantur.

O præclaram Regis orationem! ô aureis litteris dignas sententias! ô rediuuium Constantini in Eadgaro animum! Quis hæc legens, non statim intelligit, Eadgarum Regem boni Regis, boni Principis functum officio? qui cum Constantini gladium sibi meritissimò vindicaret, suum tamen Petro reliquit, suum Ecclesiæ non abstulit. Tantùm Episcopus monuit, ne sinerèt putrida membra inualescere, Petri truncanda gladio: *De quorum omnium moribus ad vos spectat examen.* Et erit nunc aliquis tam obrusè hebes, cui vel in mentem venire possit, Personium mutasse nos in vos? Vel oculi lippierunt Casaubono, cum Cottoni membranas illas inspexit; vel vitiosæ fuerint & mendaces eæ membranæ; vel insignem fraudem commentus est, vt Personio, Societatiq̃ nostræ innoxia (quod passim suis in Exercitationibus conatur) apud Regiam tuam Maiestatem conflaret inuidiam.

Sed non cedit, non credit aduersarius, vel Personio sincerè è suis membranis Ecclesiæ Regniq̃ munia in Anglicam linguam vertenti, vel mihi eas Latine repræsentanti. Quare ipsam orationem æquo

iudicij libramine expendamus, & quâ Regis, quâ Episcoporum spectat officium, suis quamq; partem lancibus assignemus. Quomodo igitur Rex suum Episcoporumque officium partiri aggreditur?

M E A quidem interest, laicos cum aequitatis iure tractare, inter virum & proximum suum iustum iudicium facere, punire sacrilegos, rebelles comprimere, eripere inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem à diripientibus eum.

Rectè haectenus, rectè, quod Regis Christiani erga subditos, quod iusti Legislatoris erga laicos, quod incorrupti iudicis erga reos sit officium, est executus. Sed nullumne Regis officium erga Clericos, nullane eum Ecclesiarum tangit sollicitudo? Pergit ipse:

Sed & M E Æ sollicitudinis est, Ecclesiarum ministris, gregibus Monachorum, choris Virginum, & necessaria eorum procurare, & saluti, & quieti, vel paci consulere.

Nec in hoc vacillat Regis auctoritas, egregium Regiæ munificentiae specimen præbet. Sed ubi nunc Ecclesiarum ministri, quales erant Eadgaro Rege? ubi greges Monachorum? ubi Virginum chori? Exulat iam Angliâ illa Dominica portio; reducenda, cum Deo Regique visum. Quid porrò in Sacerdotum conuentu Rex? Cum suas sibi partes

partes, ad Cleri, ad Monachorum, ad Virginum sustentationem, pacem, quietem, sumpsit; nullasne Episcopis eorundem intuitu assignavit? Eum audiamus:

De quorum omnium moribus ad vos spectat examen: si vixerint continenter, si honestè se habeant ad eos qui foris sunt, si diuinis officijs solliciti, si ad docendum populum assidui, si victu sobrii, si habitu moderati, si in iudicijs sint discreti.

Quis non hîc æquam iudicij libram adhibens, diuersa Regis, diuersa Episcoporum munia perpendit? adeò, vt quia Episcopi non satis magnam de Sacerdotum moribus curam susceperant, addat ipse Rex:

Pace vestrà loquor, Reuerendi Patres, si ista solerti scrutinio CVRASSETIS, non tam horrenda & abominanda ad aures nostras de Clericis peruenissent.

Si Episcoporum fuit, solerti scrutinio curare de ministrorum Ecclesiæ continentia, de morum honestate, de solitudine in diuinis officijs, de populi instructione, de victus sobrietate, de habitus moderatione, de iudicij prudentia; non rectè antè dixit, *De quorū omnium moribus ad vos spectat examen?*

Nec hîc sistam (quia contumacem aduersarium video) sed ab Angliâ ipsâ pro Romanæ vrbs doctrinâ, ab ipso Ecclesiæ hoste
pro

pro Ecclesiæ filio, ab Anglo hæretico pro Anglo Catholico fidem accersam. Ipsa igitur Anglia suâ linguâ loquatur, suo idioma te loquentem Regem Casaubonus audiat Eadgarum. Non dissonare Anglicè, quos Latinè de Regis, de Episcoporum munere quatuor dedi paragraphos, clarè percipiet.

Ioã. Stovv
in hist. Angliæ.

And truly it is MY part, to raele the laitie with the lawve of equitie, to doe iust iudgement betwixt man and his neighbours, to punish Church robbers, to repressse rebles, to deliver the weake from the handes of his stronger, the poore and needie from them that spoile them.

And it also belongeth to MY care, to haue consideration to the health, quietnesse or peace of the ministers of the Church, the flocke of Monkes, the companies of Virgines, and to provide the thinges needeful for them.

The examining of vvhose manners belongeth vnto YOU, if they liue chastly, if they behaue themselues honestly tovvardes them vvhich be abroad, if in diuine seruice they be carefull, if in teaching the people diligent, if in foeding sober, if moderate in apparell, if in iudgement they be discrete.

If ye had CVRED these thinges by prudent scrutine (by your licence I speake, o Reuerend Fathers) such horrible and abhominable thinges of the Clearkes had not come to our eares.

Nihil nunc addo, cum ipsam Angliam
Perfo-

Personio caussam adiudicantem habeamus.

Quod Personius ex sinceris membranis Latinis Anglicè dedit, dederat quoque annis aliquot antè ex sinceris non minùs membranibus Anglus Historicus: vt nullius in Regem perfidiæ reus agi possit Personius; sed atrocis in Personium calumniæ apud posteros traducendus sit reus Casaubonus.

Nec vlla suspicio esse potest, Eadgarum Regem, qui Constantini sibi gladium deposcit, aliâ eum mente, aliâ manu vibraffe, quàm Constantinus olim vibrauerat. Conuocauerat ipse ex sententiâ Sacerdotum apud urbem Nicëam Episcopale Concilium, vbi cum de Arii fide & impiis assertionibus agendum esset, plerique Episcopi diuersis excaussis iurgia, de moribus culpas, de actibus querimonias proferebant. Quid tum Constantinus? illène sibi iudicium etiam spontè oblatum sumpsit? Eum audiamus: *Deus vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideò nos à vobis rectè iudicamur. Vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter vos exspectate iudicium, & vestra iurgia, quæcumque sunt, ad illud diuinum referuentur examen. Vos etenim nobis à Deo dati estis dii, & conueniens non est, vt homo iudicet deos, sed ille solus, de quo scriptum est:*

Ruffin.
lib. 10. c. 20.

Psal. 81. *est: Deus stetit in synagogâ deorum, in medio autem deos discernit. Et ideò his omisiss, illa, quæ ad fidem Dei pertinent, absque ullâ animorum contentione distinguite. Cùm hæc dixisset, omnes simul querimoniarum libellos iussit exuri, ne innotesceret ulli hominum simulatio sacerdotum.* Non hîc Constantinus de moribus, non de fide sibi iudicium sumpsit, sed vtrumque Episcoporum iudicio reseruauit. Vbi nunc estis Roberti Cottoni membranæ, situ quidem rancidæ, sed vetustate nobiles? nullus tibi ms. Ruffinus visus, vbi vos mutetur in nos? Si Eadgari membrana corrupta, (quamquam culpam potius lemosis oculis, aut fraudem menti delego) vel ab incorrupto Ruffini codice veritatem disce. In Eadgaro Constantinum, in Constantino Eadgarum recognosce.

Accede & tu mea Batauia, Domini olim portio, Romæ fœderata, nunc sub Arminio, nunc sub Gommario, nunc sub Vorstio in partes miserè distracta. Ego te olim adolescens religione florentem, ardentem pietate vidi, quam à VVilibrordo, quam ab Adalberto, Romanæ fidei præconibus, hauseras: lucebant templis altaria, Imagines altaribus renitebant. Tota ad meam vsque ætatem, ab inde fidei tuæ primordiis Romanâ splendebas fide, depositum seruabas Romanum.

num. Roma tibi assignabat Episcopos, Roma fidei normam mittebat; Roma de fide, de Clericorum moribus Roma iudicabat. Et quis te tãto pòst tempore docuit in aliam migrare fidem, in mores abire alienos? Ergone nunc fidem ab Angliã, à Casaubono addisces fidem? Equidem hoc ipso die, quo folium hoc prælo submittitur, Ordinum decretum accipio, ita minimè fidis glossis deformatum, vt mendaces hïc etiam Cottoni membranæ, à Casaubono mendaciter contra Personium productæ compareant, pro Iouis diphtherâ ventilentur: vt Eadgarus Anglorum Rex, iam non Catholicus, non Romanus, sed hæreticus, sed Batauicus producat. O infelicem decreti glossatorem, qui aperta non nouit vitare mendacia! Quin tu potiùs, mea Batauia, ipsi Eadgaro loquenti adhibes fidem, ipsum pro se testimonium dicentem exaudis? Dedi orationem eius ex fide, etiam hoste testante; illam lege, illam relege; & maiorum tuorum de Virginum choris, de Monachorum gregibus, de Cleri examine fidẽ apud eum leges.

Vidimus Eadgarum Regem Cleri mores, vt ad Ecclesiasticas formarentur regulas, Sacerdotum reseruasse iudicio, non sibi eorum correctionem, vti laicorum, arrogasse. Sed quid si Rex ipse sacrosancta Ecclesiæ septa
transcen-

Osbertus
in vitâ san-
cti Dun-
stani,
19. Maij.

transcendat? quid si canonum Ecclesiasti-
corum iura violet? quis hîc remedium ad-
hibebit? Non alium hîc controuersia arbi-
trum, non alium iudicem dabo præter Ead-
garum Regem. Narrat Osbertus in vitâ
S. Dunstani, Eadgarum Regem Elfedæ Can-
didæ illigatum coniugio, cum in monaste-
rium Virginû VViltoniæ aduenisset, ibique
oculos temerè in puellam & genere & de-
core nobilem, quæ ibi exors voti nutrie-
batur, coniecisset, exarsisse in eius amorem.
Quod illa animaduertens, rapit à sanctimo-
niali velum, capiti imponit, & seipsam quasi
Deo consecratam ceteris iungit Deo sacra-
tis virginibus. Rex non ignarus puellaris in-
dustria, magis exarsit, & velo detracto vir-
ginem violat. Ingemuit tota Anglia Regis
adulterio, nec erat qui Regem ad legem re-
uocaret. *Vbi verò res* (prosequitur Osbertus)

Osbertus
vbi supra.

*Dunstano innotuit, acerbo mærore percussus
est. Igitur cum in re non segnis ad Regem veni-
ret, & illo venienti pro more occurreret, eumq;
per manum ad solium suum perducere vellet,
manum Dunstanus turbato vultu retraxit,
nec eam ab homine contingi passus est. Ad quod
ille attonitus (non enim illum scire putabat,
quod clanculo à se factum existimabat) cur ma-
num sibi non dimitteret inquisiuit. Ait: Tu
postposito omni pudore, adulterium commisisti:*

tu despecto Deo, signum castitatis non veritus, virgini suam integritatem præripuisti: & cur manum, summo Patri Virginis filium immolantem, impuris manibus non tradam, quæris? Laua prius per pœnitentiam manus tuas à sordibus suis: & tunc demum, quò gratiæ Dei reconcilieris, honora & amplectere manum Pontificis. Territus ille ad hæc, terræ procumbit, pedes Antistitis petit, se peccasse, gemitu verba interrumpente, contestans. Quod Dunstanus videns, tantum in Rege humilitatis exemplum vehementer amplectitur. Velocius ergo illum erexit, & pacato vultu cum eo familiariter, quæ salutem animæ eius operarentur, loquens, septennem ei pœnitentiam iniunxit. At ille Pontificali absolutione potitus, omni studio iniunctæ sibi pœnitentiæ operam dare, & multa quibus Deum placaret, pietatis opera ipsi pœnitentiæ, instinctu & consilio patris sui, sollicitus cæpit superaddere. Vides Eadgarum Regem seipsum Ecclesiastico subiecisse iudicio, vt dubitari non possit, quid de Cleri sui moribus fieri voluerit, an eorum sibi iudicium, an verò Ecclesiæ reseruarit. Quis nunc Regum vt Eadgarus peccans, pœniteat vt Eadgarus? & tamen si Dunstani Ecclesiasticæ libertatis assertores adsint, vt optandum est non esse peccantes Eadgaros; si tamen sint, & si Romani, si Catholici haberi voluerint,

O

rint,

rint, pœnitentem sequentur Eadgarum, ad Sacerdotis procident pedes, ab eo pœnam, ab eo veniam efflagitabunt.

Vt in Regem adulterum hæc Ecclesiæ viguit auctoritas, sic in alios etiam Regi, Legique ciuili subiectos, si quando Ecclesiæ violarent Canones, etiam Rege vel dissimulante vel repugnante. Incestuosus olim in Angliâ Comes, ipso Eadgaro Regni sceptrâ moderante, aliquoties à Dunstano redargutus, renuens incestum suum expiare diuortio, Ecclesiæ liminibus arcetur. Ille Regem adit, multa contra seueritatem Dunstani expostulans. Cui etsi Rex faueret, & recipi eum in Ecclesiam mandaret, non paruit Dunstanus, officij sui memor & retinens: quin Comiti grauiter increpito, sed contumaci, sed multa minanti, omnium fidelium communionem interdixit. Quid multa? Comes, quod per Regem impetrare non poterat, à Romano quærit Pontifice. Nuntiant Legati benignam Pontificis erga Comitem mentem, referuntque litteras, quibus Dunstanum Pontifex, vt eum Ecclesiæ gremio restitueret, & hortabatur & imperabat. Dunstanus probe sciens subreptitias has litteras esse, non ritè Romæ declarato incestuoso coniugio, perstat in sententiâ, donec Comes mentis suæ obstinationem deposuit:

posuit: *Dunstano itaque* (ait Osbertus in vitâ Osbertus
Dunstani) generale totius regni Concilium de in vitâ san-
obseruantia Christianitatis celebrante, ipse Co- cti Dun-
mes suimet oblitus, nudis pedibus, laneis indu- stani, 19.
mentis corpus amictus, virgas manu ferens, Maij.
Concilio sese medio ingessit, & ante pedes Dun-
stani gemebundus & eiulans corruit. Viden?
 vt morum correptio, Eadgaro regnante, Ec-
 clesiasticæ erat potestatis?

Habemus Eadgarum Regem disertis ver-
 bis morum curam Sacerdotibus assignan-
 tem: habemus eum ob delicta in legem Dei,
 ob commissa in Ecclesiasticos Canones, ad
 Sacerdotis pedes supplicem: habemus non
 impari pietate reum sceleris Comitum iu-
 gum Ecclesiæ subijisse: & quisquam de Ec-
 clesiæ Anglicanæ statu Rege Eadgaro dubi-
 tabit, quasi morum cura non ad Sacerdotes,
 sed ad Regem pertinuerit? Quasi non iam
 olim Valentinianus Senior legem pro Ec-
 clesiasticâ libertate, seu fidei res, seu morum
 ageretur, tulerit; quam Ambrosius vocatus
 ad iudicium sæculare, Valentiniano Iuniori
 in memoriam reuocabat. *Nec quisquam con-* Ambros.
tumacem iudicare me debet, cum hoc asseram li. 5. ep. 32.
quod augustæ memoriæ pater tuus non solum
sermone respondit, sed etiam legibus suis san-
xit, in causâ fidei vel Ecclesiastici alicuius Or-
dinis eum iudicare debere, qui nec muneri im-

par sit, nec iure dissimilis. Hac enim verba rescripti sunt: hoc est, Sacerdotes de Sacerdotibus voluit iudicare. Quinetiam si alius quoque argueretur Episcopus, & morum esset examinanda causa, etiam hanc voluit ad Episcopale iudicium pertinere.

CASAVBONVS. Extat etiam Synodus Prouincialis, Regis eiusdem iussu coacta, quam Dunstanus celeberrimæ tunc famæ Episcopus describens, Adgarum in proœmio dilaudat, *vt regali officio in eâ re functum, veluti pastorum pastorem.*

ROSVEYDVS. Fuerit sanè Regis iussu coacta Synodus, sed non sine Pontificis auctoritate, non sine instinctu Dunstani Antistitis, qui Regem ad omnia Religionis Christianæ formabat officia. Non exteros, non Romanos hîc testes dabo; ipsa loquetur Anglia, sibi ipsa testimonium dicet. Matthæus Westmonasteriensis: *Celebratur hoc item anno à S. Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo, auctoritate Ioannis Romani Pontificis generale Concilium aduersus incōtinentiam Clericorum.* Senatus Brauonius in Actis S. Osvaldi Episc. Vigorniensis: *Per idem tempus auctoritate Ioannis Papa, Dunstanus Archiep. coacto generali Concilio, statuit & decreto firmavit, vt Canonici omnes, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, aut castè viuerent, aut Eccle-*

Matth.
Westmo-
nast. Flor.
hist. an-
no 970.
Senat. Bra-
uon. in vi-
tâ S. Os-
valdi,
15. Oct.

Ecclesias quas tenebant, dimitterent. Nullane
igitur hinc Regis intercessit auctoritas? Inter-
cessit sane: sed vt ADIVTORIS, vt DEFENSO-
RIS. Prosequuntur eadem Osvaldi Acta:
Habebat autem Regem Adgarum hac in re
fidelem ADIVTOREM & egregium DEFEN-
SOREM.

Atque eam mente olim Valentinianus III. Valent. 3.
epist. ad
Theod.
Imp.
epistola ad Theodosium Imperatorem de
fide perturbata, à Romano Episcopo & aliis
rogatus, scripsit: *Ἡν ἡμεῖς ἀπὸ τῶν παλαιῶν*
ἡμεῖς δεῖσαν, ὀφείλομεν μὴ τὴν παλαιάν κα-
δοσιώσεως ἐπιμενῆν. *Quam nos à nostris maio-*
ribus traditam debemus cum debita veneratio-

ne DEFENDERE. Nec aliã mente Ca-
rolus Magnus suam fidem Leoni Pontifici
iureiurando obstrinxit, se PROTECTOREM,
ac DEFENSOREM fore sanctæ Romanæ Eccle-
siæ. Gloriosum quoque sibi duxit seruis Dei
operam suam impendere: *Si Ecclesiarum Dei*
seruis magnificentiam nostram impertimur,
eorumque studiis libenter obsequimur, id no-
bis ad augustioris excellentiæ culmen proficere
credimus.

Nec alius sensus piorum Imperatorum,
cum Concilia vel indixere ipsi Pontificis
vel Episcoporum rogatu, vel ab aliis indicta
celebrari permiserunt. Valentinianus Senior
Imperator, importunè sollicitatus vt per-

Sozom.
Hist. lib. 6.
c. 7.

mitteret haberi Concilium, in quo de fidei
controuersis ageretur, respondit: Ε' μοι μὴ
μὴ λαοῦ τεταγμένω, οὐδέ μοι τῶν πολυπλά-
μονεῖν. οἱ δὲ ἱερεῖς, οἷς τούτου μέλλει, καὶ εἰ αὐτὰς
ὅπη βέλων) σιωπῶσαν. *Mihi, qui vnus è nume-
ro laicorum sum, non licet eiusmodi negotiis me
interponere. Sacerdotes & Episcopi, quibus hæc
cura sunt, ubicumque ipsis liberum fuerit,
conueniant.*

Concil.
Ephes.
parte 1.
ep. I. app.
ad S. Syn-
odum,

* ἔξω τὰ

Eodem sensu & affectu Theodosius &
Valentinianus in Epist. ad Synodum Ephesi-
nam: Ε'ντέταλ) τῶν Κανδιδιανῶν, ὁ μεγαλο-
πρεπέστατος Κόμης τῆς καθωσιμαχίων δομῆσιαν,
ἀρχιεπίσκοπος ἁγίας ὑμῶν δεξιῶν Συνόδου, καὶ μηδὲν μὴ
τῶν ἐπιτῶν δογματικῶν ζητήσεων, κοινωνή-
σαι· ἀδελφῶν γὰρ τῶν μὴ τῆς καθολογίας τῶν ἀγνοή-
των Ἐπισκόπων τυγχάνοντα, τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς
σέμμεσιν ἐπιμίγνυδι *Candidianum præclaris-
simum religiosorum domesticorum Comitum ad
sacram vestram Synodum abire iussimus; sed
eâ lege & conditione, ut cum questionibus &
controuersis, quæ circa fidei dogmata inci-
dunt, nihil quidquam commune habeat. Nefas
enim est, qui sanctissimorum Episcoporum ca-
talogo adscriptus non est, illum Ecclesiasticis
negotiis & consultationibus sese immiscere.*

Octaua
Synod.
Act. 10.

Basilus Imperator in Oratione, quam ha-
buit in octauâ Synodo generali, quæ tem-
pore Adriani Papæ Constantinopoli cele-
brata

brata est, in causâ Photij Patriarchæ: Λαϊκῶς
 δὲ οἰωδὴποτε κατ' ἐδένα ἔσοπον εἰσεῖναι λέγω πρὸς
 Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων λόγον ἀνακινεῖν, ἢ ἀν-
 θισταδὶ ὀλοκληρῶ Ἐκκλησία ἢ οἰκουμένη Συνό-
 δῳ. Ταῦτα γὰρ ἀνιχνύειν τε καὶ ζητεῖν Πατριάρχων
 ἔργον ἔστι, καὶ ἱερέων ἔ διδασκάλων, οἷς τὸ λύειν
 τε ἔ δεσμεῖν δέδοται ἐκ Θεοῦ. ὁ γὰρ λαϊκὸς καὶν πᾶ-
 σης ἔστιν ὀλαβείας, καὶ σοφίας, ἀλλὰ λαϊκὸς καὶ
 πρὸς βατον, οὐ ποιμὴν. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς καὶν πᾶσαν
 ὀπιδείκνυται ἀνὸς λάβειαν, ἀλλὰ ποιμὴν ἔστιν, ἔς-
 τιν ἀρχιερεῦσι τελῆ καὶ ἐχρὴ κατεξάνισταδὶ τῶν
 ποιμνῶν τὰ πρὸς βατα. *Laico cuicumque nullâ
 ratione de Ecclesiasticis causis disputandi, aut
 uniuersam Ecclesiam, Oecumenicamq; Syno-
 dum oppugnandi, fas esse dico. Hæc enim excu-
 tiendi, & in utramque partem agitandi, Pa-
 triarcharum, Sacerdotum & Doctorum est of-
 ficiū, quibus à Deo soluendi & ligandi po-
 testas est concessa. Nam laicus etsi omni pietatis
 & sapientiæ laude præstet, tamen laicus est,
 & ouis, non pastor. Episcopus autem, quamuis
 omni religionis virtute destitutus ostendatur,
 tamen pastor est, quamdiu in Pontificatus mu-
 nere versatur: nec oportet ut oues pastori re-
 pugnent.*

Indixerat igitur Eadgarus Rex Conci-
 lium, sed more maiorum, Pontificum An-
 glicanorum rogatu, Romani Pontificis au-
 ctoritate: non cui ipse præfideret Rex Ead-

garus, vel qui de fide, de moribus leges conderet, sed quarum ferendarum auctoritatem Anglicanis permetteret Pontificibus.

Quin gloriosus Rex Eadgarus, adeò quoque Romanam Sedem suspexit, vt ab eà quoque priuilegiorum monasteriis à se concessorum robur accerferet. Nam cùm Romæ à Ioanne Pontifice Synodus generalis haberetur, ad eum missi legati ab Eadgaro Anglorum Rege, & à Dunstano Archiepiscopo Dorouernensi, vt ab eodem Ioanne Pontifice confirmarentur priuilegia concessa ab eodem Rege monasterio B. Mariæ Glastingeburi: de quo ista in V Vilhelmo Malmesburiensi: *Recogitans verò quàm multa temeritas humana leuitatis quibusdam solet subrepere; verensq; ne fortè quis in posterum vel hæc priuilegia loco illo auferre, vel monachos inde moliretur eiicere: in clyto Domino Ioanni Papa, qui Octauiano in regimine honoris successerat, direxit idem chirographum regia liberalitatis, orans, vt & ipse hæc roboraret scripto Apostolicæ auctoritatis. Qui benignè directam suscipiens legationem, concordī assensu Romani Concilij sancita ab iis firmanit, scribendo Apostolicæ auctoritatis præceptionem, terribiliter intorquens in violatores, si qui fortè emerferint, perpetui anathematis ultionem.*

Wil. de
gest. Regū
Angl. lib. 2.
c. 8.

Nullò

Nullo igitur modo vero est simile, eum
 Regem, qui sua priuilegia à Romano voluit
 firmari Pontifice, vllum in Ecclesiastica iura
 imperium vsurpasse. Non igitur Concilia
 indixit, nisi vt olim Constantinus *ex senten-* Ruff. l. 10.
c. 2.
tiâ SACERDOTVM apud urbem Nicæam Epi-
scopale concilium conuocauit: non in Cleri
 mores sibi auctoritatem arrogauit; sed vt ij
 corrigerentur, vt Concilia legitimè celebra-
 rentur, ADIVTOR & DEFENSOR fuit.
 Ideò eum PASTORIS PASTORVM, qui
 vt Pastores suo probè fungi possent officio
 allaborauit, non immeritò Dunstanus orna-
 uit elogio; quem Dunstanum Edmundus
 Eadgari pater iam antè PASTOREM ani-
 mæ suæ professus fuerat, vt in Eadgari ora-
 tione vidimus. Quantus, quantus verò Ead-
 garus Ecclesiæ defensor esset, Ecclesiæ ta-
 men se filium meminerat, ad Ecclesiæ se re-
 gulas conformabat. *Quid honorificentius,* Ambros.
ep. 32. ad
Valenti-
nian. Iu-
niorem.
 dicebat olim ad Valentinianum Iuniorem
 Ambrosius, *quàm vt Imperator dicatur filius*
Ecclesiæ? Imperator enim bonus, intra Eccle-
siam, non supra Ecclesiam est. Et ipse Cassio-
 dorus Præf. Præt. ad Ioannem Pontificem: Cassiod.
l. 11. ep. 2.
Sum quidem iudex Palatinus, sed vester non
desinam esse discipulus. Nam tunc ista rectè ge-
rimus, si à vestris regulis minimè discedamus. //
 Et vt in Angliæ Rege finiamus, Alfredus

Affer. Me-
agu.

*germanam & genuinam esse Regis dignitatem
dicitare solebat, si in Regno Christi, quæ est
Ecclesia, se non Regem, sed ciuem agnosceret: si
non supra Sacerdotum leges se elate efferret,
sed legibus Christi per Sacerdotes promulgatis,
submisso se atque humili animo subderet.*

Iuuat hîc in memoriam tam benefici, tam
munifici Regis Eadgari attexere Epitaphiû,
quod illi olim Henricus Huntindoniensis
posuit:

*Auctor opum, vindex scelerum, largitor
honorum,*

*Sceptriger EDGARVS regna superna
petit.*

*Hic alter SALOMON, legum pater, orbita
pacis,*

Quod caruit bellis, claruit ille magis.

*Templa Deo, templis monachos, monachis
dedit agros:*

Nequitia lapsum, Iustitiæq; locum.

Nouit enim regno verum perquirere falso,

Immensum modico, perpetuumq; breui.

Atque hoc felici ornatus elogio, æternum
Deo viue, æternum vale, EADGARE, Eccle-
siæ cultor, legum norma, Regum decus.

Quod nisi me, Rex magne, vnus Eadgari
ætate, ad quam aduersarius prouocauit, cir-
cumscripsissem, vt maiorum tuorum sen-
sus, quid de Romanâ Ecclesiâ, quid de Pon-
tifice

tifice senferint, manifestus euaderet; darem Kenredum Merciorum Regē quinto quoque anno ad Petri Paulique cineres supplicem: darem Burredum Merciorum quoque Regem, Romam velut ad asylum cōfugientem: darem Canutum Regem Anglorum, Danorum, & Norvveganorum S. Petro Apostolorum Principi Romę supplicentem, ingerentem dona Regia, & vitam meliorem Apostolorum sepulcro teste deuouentem: darem Coēnredum Merciorū, Offam Cantuariorum Regem, ad Papę Sergij pedes Romę attonfos, & cęleste regnum terreno p̄ferentes: darem Cnutonem pro animę suę pretio, pro Regni salute, Apostolorum liminibus affusum, vota soluentem; darem eum omne Romanum sanctuarium venerantem & adorantem; darem eum Petro cęli clauigero supplicem. Nempe hoc ab omni æuo Catholico, Imperatoribus, Regibus in more fuit. *Nunc ad memoriam*, inquit Augustinus, *piscatoris flectuntur genua Imperatoris: ibi radiant gemmę diadematis, ubi fulgent beneficia piscatoris*. Darem Adeluulphum cum Alfredo filio, post Rege, Romam properatē, vt in Romanā fide adolesceret, & a Pontificis manu rediret iācrator. Darem denique Ceaduallam Occidentalium Saxonum Regem, relicta Angliā Romam petere, ad limina

Guil. Malmesb. in Kenr.

Roger. in Annal.

Idem ibid.

Beda l. 5. c. 20. hist. Angl.

Marcel. in vitā

S. Svvibert. c. 4.

Guil. Malmesb. l. 2.

August.

Serm. 28. de Sanctis.

Roger.

Bed. lib. 5.
c. 7. hist.
Angl.
Paul. Dia-
con. lib. 6.
cap. 28. de
gest. Long.

Chrysoft.
Homil. 66.
ad popul.
Antioch.
quæ est 26.
in 2. ad
Cor.

Florent.
Wigor. in
Chron.
Chroni-
cor.

mina BB. Apostolorum supplicem accide-
re, concipere vota, vt statim à Baptismo Ro-
mæ è vitâ possit excedere; & votorum com-
porem factum, in Petri basilicâ sepultum.
Nempe hoc iam olim Imperatoribus in vo-
tis fuit, vt vel ad Apostolorum ianuas, sepul-
turam acciperent. *Ὅτι πέρ εἰσι, inquit Chryso-*

stomus, οἱ πλωροὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τοῖς βασι-
λείοις, τὸ ἐν τῷ σήματι οἱ βασιλεῖς τοῖς ἀλιεῦσι.
Quod in Regiis sunt ianitores Regibus, hoc
sunt in monumento piscatoribus Reges.

Hæc & similia Maiorum tuorum, Rex
magne, Heroica pietatis facta in medium
producerem, si hoc nunc ageretur. Satis sit
modò, Personium, virum Societatis nostræ
grauissimum, perfidiæ culpâ in suos Princi-
pes, & in Regiam tuâ Maiestatem liberasse.
Vel illę litteræ, quas ad Regiam tuam Maie-
statem Personius olim dedit, quibus prodi-
torem quemdam Romæ captum Regiæ tuæ
Maiestati detexit, quo in Regem suum offi-
cio, quâ fide fuerit, luculentissimè testantur.

Concludo hoc Eadgari elogio, pari in Re-
giam Maiestatem tuam voto: *Anglici orbis*
basileus, flos & decus antecessorum Regum, pa-
cificus, non minùs memorabilis Anglis, quàm
Romulus Romanis, Syrus Persis, Alexander
Macedonibus, Arsaces Parthis, Carolus Ma-
gnus Francis.

EPILO.